

*Лаас Марина Вікторівна
Житомирський державний
університет імені Івана Франка,
м. Житомир*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІВЧАТ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Розвиток емоційного інтелекту в ранньому юнацькому віці можна назвати «серцевиною його розвитку» (Андрєєва, 2004: 22). Він залежить від віку: показники збільшуються між раннім підлітковим віком (11-13 років) та ранньою дорослістю (20-40 років), тобто в юнацькому віці можемо спостерігати його інтенсивний розвиток. Одним із провідних новоутворень в юнацькому віці є якісні зміни у самосвідомості особистості у всіх її проявах: пізнанні, саморегуляції, самоконтролі, самооцінці, самореалізації, які зумовлюють становлення її нової соціальної позиції та способу життя загалом.

Метою дослідження є визначення особливостей емоційного інтелекту у дівчат юнацького віку. Для досягнення мети дослідження використано методику: опитувальник «ЕмІн» Д. В. Люсина (Люсин, 2006: 3-22). Вибірку досліджуваних складало 25 дівчат, віком від 15 до 17 років.

Емоційний інтелект, як «здатність до розуміння власних і чужих емоцій і управління ними», завдяки якій людина ідентифікує емоції, контролює їх, розуміє, що спричинило їх виникнення і як чинити в такому випадку (Люсин, 2006: 12).

Емоційний інтелект досліджувався як складне утворення, тому виокремлюють дві його форми: міжособистісний і внутрішньоособистісний. Під міжособистісним емоційним інтелектом розглядається здатність людини розуміти інших, усвідомлювати мотиви їхньої поведінки та ставлення до роботи, обирати шляхи ефективної співпраці з оточуючими. Під внутрішньоособистісним емоційним інтелектом – властивість людини,

спрямовану на себе, здатність формувати точну, адекватну модель власного «Я» та використовувати її для ефективної життєдіяльності (Гарднер, 2007: 23). Функціональні характеристики емоційного інтелекту визначаються системою емоційних ставлень до себе та інших людей, з якими взаємодіє особистість (Шпак, 2015:85). Також виділяють чотири складові емоційного інтелекту: точність оцінки і вираження емоцій, використання емоцій в розумовій діяльності, розуміння емоцій, управління емоціями (Мейєр, Саловей, 1997: 31); п'ять складових: знання власних емоцій, їх самоусвідомлення, управління емоціями, самомотивація, емпатія, підтримання взаєностосунків. (Гоулман, 2009: 52).

Результати дослідження вказують, що міжособистісний емоційний інтелект краще розвинутий ніж внутрішньоособистісний у дівчат юнацького віку. Це допомагає їм у спілкуванні з іншими, вони товариські, відкриті, емпатійні, легко взаємодіють. Проте вони експресивні у проявах своїх емоцій. Юнки глибше розуміють емоції інших, визначають їх емоційний стан за зовнішніми проявами емоцій, внутрішні стани. Завдяки цьому дівчата проявляють чуйність, емоційність, співчутливість до інших та здатні до конструктивного спілкування. Меншою мірою здатні до управління емоціями інших.

Наступним кроком нашого дослідження було вивчення особливостей складових внутрішньоособистісного емоційного інтелекту (розуміння власних емоцій, управління власними емоціями та контроль експресії) у юнок. Дівчата схильні до розуміння власних емоцій, причин їх виникнення, ідентифікації, та здатні до їх репрезентації. Це свідчить про здатність замислюватися над власним емоційним станом, аналізувати власні емоції та особливості їх появи, тобто активно задіювати рефлексію. Меншою мірою здатні до управління власними емоціями, емоційної регуляції.

Отже, дівчата легко розуміють емоції інших, визначають їх емоційний стан за зовнішніми проявами емоцій. Завдяки цьому дівчата будують конструктивне спілкування, проявляють чуйність, емоційність, співчуття до інших. Дівчата

успішно розуміють та контролюють емоції інших. Завдяки цьому вони відкриті, емпатійні, краще йдуть на контакт та взаємодіють з іншими. Юнки емоційні у зовнішніх проявах, легко передають свій настрій оточуючим, мають активну жестикуляцію, виражену інтонацію та менш стримують себе. Загалом, дівчата схильні до розуміння власних емоцій, причин їх виникнення, ідентифікації, та здатні до їх репрезентації. Це свідчить про здатність замислюватися над власним емоційним станом, аналізувати власні емоції та особливості їх появи, тобто активно задіювати рефлексію.

Література

1. Андреева И. Н. Понятие и структура эмоционального интеллекта. Социально-психологические проблемы ментальности : 6-я междунар. науч.-практ. конф. (Смоленск : изд-во СГПУ. 2004 г.). Смоленск, 2004. С . 22-23.
2. Гарднер Говард. Структура разума: теория множественного интеллекта / пер. с англ. – М., 2007. С. 281.
3. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект, ВКТ. 2009. 160 с. URL: <http://likebook.ru/books/download/185850>
4. Люсин Д.В. Новая методика для измерения эмоционального интеллекта: опросник ЭМИн. Психологическая диагностика. 2006. № 4. С. 3-22.
5. Люсин Д.В. Структура эмоционального интеллекта и связь его компонентов с индивидуальными особенностями: эмпирический анализ. Социальный интеллект : теория, измерение, исследования: сб. науч. тр. / под ред. Д.В. Люсина, Д.В. Ушакова. М.: ИП РАН, 2004. № 4. С. 129 – 140.
6. Шпак М. М. Емпатія як психологічний механізм розвитку міжособистісного емоційного інтелекту, Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (25), Issue : 49. – Budapest, 2015. – P. 85–88.
7. Mayer J.D., Salovey P. What is emotional intelligence? Emotional development and emotional intelligence: educational implications. N.Y.: Perseus Books Group, 1997. P. 3–31.